

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 284/05-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. októbra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. Č., bytom H., zastúpeného advokátom Mgr. V. V., H., pre namietané porušenie jeho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 51-24 K 135/95, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. Č. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2005 doručená sťažnosť JUDr. I. Č., bytom H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. V. V., H., ktorou namietal porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 51-24 K 135/95, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu uviedol, že bol uznesením krajského súdu sp. zn. 24 K 135/95-D z 25. novembra 1997 ustanovený za správcu konkurznej podstaty úpadcu - obchodnej spoločnosti P., s. r. o., T. V roku 2001 bola predmetná vec (sp. zn. 51-24 K 135/95) pridelená sudcovi krajského súdu JUDr. A. M. (ďalej aj „konkurzný sudca“). V roku 2002 došlo medzi sťažovateľom a konkurzným sudcom k „... vzájomným rozporom osobnej povahy...“, v dôsledku čoho podal sťažovateľ proti sudcovi žalobu o ochranu osobnosti. Následne vzniesol sťažovateľ proti konkurznému sudcovi v konkurzných konaniach vedených na krajskom súde, v ktorých bol konkurzný sudca konajúcim sudcom a sťažovateľ ustanoveným správcom konkurznej podstaty, námietky zaujatosti. Najvyšší súd o týchto námietkach rozhodol uzneseniami sp. zn. Ndob 371/03 z 21. augusta 2003, Ndob 370/03 z 26. augusta 2003 a Ndob 369/03 zo 16. septembra 2003 tak, že konkurzného sudcu vylúčil z prejednávania a rozhodovania vecí v daných konkurzných konaniach.

Sťažovateľ vzniesol 25. februára 2005 námietku zaujatosti proti konkurznému sudcovi aj v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 51-24 K 135/95 z dôvodu jeho „... zaujatosti voči osobe sťažovateľa...“. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005 konanie vo veci rozhodnutia o podanej námietke zaujatosti zastavil. V odôvodnení označeného rozhodnutia vyslovil právny názor, že „... správca konkurznej podstaty nie je účastníkom konania a nie je oprávnený podať námietku zaujatosti“.

Sťažovateľ namieta, že postupom konkurzného sudcu v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 51-24 K 135/95, ako aj rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005 bolo porušené jeho základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ argumentuje, že konkurzný sudca sa o svojej zaujatosti voči osobe sťažovateľa dozvedel „... predpísaným procesným spôsobom...“ z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. Ndob 371/03 z 21. augusta 2003, Ndob 370/03 z 26. augusta 2003 a Ndob 369/03 zo 16. septembra 2003. Jeho zákonnou povinnosťou preto bolo postupovať

aj v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 51-24 K 135/95 v intenciách vtedy platného a účinného znenia § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého *„Len čo sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. (...)“*

V dôsledku nerešpektovania právnych názorov najvyššieho súdu vyjadrených v uzneseniach sp. zn. Ndob 371/03 z 21. augusta 2003, Ndob 370/03 z 26. augusta 2003 a Ndob 369/03 zo 16. septembra 2003 a následného nerešpektovania § 15 ods. 1 OSP konkurzným sudcom krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 51-24 K 135/95 podľa sťažovateľa porušil a doteraz porušuje jeho základné právo na súdnu ochranu, *„... ktorého pojmovou zložkou je nestrannosť sudcu“*.

Najvyšší súd porušil označené základné právo sťažovateľa uznesením sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005, ktorým konanie vo veci rozhodnutia o podanej námietke zaujatosti zastavil, vyslovil právny názor, že sťažovateľ ako správca konkurznej podstaty nie je oprávnený podať námietku zaujatosti, a to aj napriek tomu, že *„... tri senáty Najvyššieho súdu SR vo svojich rozhodnutiach vyslovili iný právny názor a o uplatnených námietkach sťažovateľa ako osoby oprávnenej takýto procesný úkon urobiť konali a vo veci meritórne rozhodli“*.

V uvedenej súvislosti poukázal sťažovateľ na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ndob 370/03 z 26. augusta 2003, v odôvodnení ktorého sa uvádza: *„Podľa definície v § 7 zákona o konkurze a vyrovnaní účastníkmi konania môžu byť len konkurzní veritelia a dlžník. Správca má však v konkurznom konaní zvláštne postavenie. Je celkom samostatným procesným subjektom a v určitom štádiu konkurzného konania súd rozhoduje aj o jeho právach a povinnostiach, ako napr.: o pozbavení z funkcie, rozhodovanie o preddavkoch na odmenu, ako aj stanovenie jej výšky, o náhrade hotových výdavkov atď. Preto správca konkurznej podstaty je oprávnený v prípade, ak by mal pochybnosti o nestrannom rozhodovaní sudcu o jeho právach v konkurznom konaní, podať námietku na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci.“*

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Banskej Bystrici konajúcim sudcom JUDr. A. M. v konaní č. 51-24 K 135/95 pri svojej rozhodovacej právomoci a činnosti porušil základné právo sťažovateľa JUDr. I. Č. uvedené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 56 ods. 3 písm. c) a písm. d) zákona č. 38/1993 Z. z. zakazuje Krajskému súdu v Banskej Bystrici konajúcim sudcom JUDr. A. M. pokračovať v rozhodovacej činnosti v konaní č. 51-24 K 135/95 a tým v porušovaní základného práva sťažovateľa uvedeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona č. 38/1993 Z. z. prikazuje Krajskému súdu v Banskej Bystrici konkurznú vec č. k. 51-24 K 135/95 prideliť inému sudcovi určenému podľa rozvrhu práce.

Najvyšší súd SR rozhodnutím zo dňa 21. 3. 2005 č. k. 2 Ndob 20/05 porušil základné právo sťažovateľa JUDr. I. Č. uvedené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21. 3. 2005 č. k. 2 Ndob 20/05 a vec vracia na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ zároveň požiadal, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým by zakázal „... Krajskému súdu v Banskej Bystrici konajúcim sudcom JUDr. A. M. rozhodovať v právnej veci č. k. 51-24 K 135/95 vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici do rozhodnutia Ústavného súdu SR o ústavnej sťažnosti...“. Sťažovateľ taktiež žiadal, aby ústavný súd podľa uvedeného ustanovenia zákona o ústavnom súde odložil vykonateľnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti vyzval ústavný súd listami z 21. júna 2005 krajský súd, ako aj najvyšší súd, aby sa k sťažnosti písomne vyjadrili.

Krajský súd sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa prostredníctvom svojho predsedu podaním sp. zn. Spr. 999/05 z 29. júla 2005, v ktorom uviedol: „ (...) *Sám sťažovateľ uvádza, že uplatnil predpísaný procesný postup, ktorý môže využiť v prípade, že má pochybnosti o objektivite a nestrannom rozhodovaní zákonného sudcu a podal námietku zaujatosti. Opodstatnenosťou tejto námietky sa zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec predložená na rozhodnutie. Či je sťažovateľ subjektom, ktorý má právo podať námietku zaujatosti, neposudzoval sudca M., ktorý po rozhodnutí postupoval vo veci tak, ako každý iný sudca, ktorého nadriadený súd z prejednávania a rozhodovania veci nevytlúčil. Ak zostal zákonným sudcom, jeho povinnosťou bolo vykonávať v spise procesné úkony, konať, vydávať opatrenia a rozhodnutia podľa zákona o konkurze a vyrovnaní. Súd je oprávnený v zmysle § 12 zákona o konkurze a vyrovnaní v rámci dohľadu vyžiadať si od správcu správu a vysvetlenie, nahliadnuť do jeho účtov a vykonávať potrebné zisťovania. Správcovi môže uložiť, aby si vyžiadal na určité otázky názor veriteľského výboru alebo môže dať správcovi pokyny sám.*

Ani zákonný sudca ani sťažovateľ nie sú osoby oprávnené hodnotiť rozhodnutie najvyššieho súdu a na základe iných rozhodnutí, ktoré sú záväzné vždy iba v konkrétnej veci sa dožadovať, aby sudca na ich základe postupoval aj vo veci, v ktorej nebol vylúčený. Na základe procesných predpisov je výlučne v právomoci sudcu vyjadriť svoje subjektívne pocity pri definovaní či sa cíti vo veci zaujatý alebo nie a svoje rozhodnutie vyjadriť v návrhu na svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vo veci podľa § 15 OSP. Právo účastníkov namietat jeho zaujatosť podľa § 15a OSP zostáva samozrejme zachované.

Domnievam sa preto, že Krajský súd v Banskej Bystrici ani sudca M. neporušili základné právo sťažovateľa garantované v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, tak ako to uvádza vo svojom podaní sťažovateľ a nie je dôvod zakázať zákonnému sudcovi vo veci konať.“

Najvyšší súd sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa prostredníctvom svojho predsedu podaním č. k. KP 8/05-30 z 8. júla 2005, v ktorom sa uvádza: „*Nesprávnosť postupu alebo rozhodovania Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu vidí sťažovateľ*

v tom, že ho v postavení správcu konkurznej podstaty nepovažoval za oprávneného vzniesť námietku zaujatosti sudcu konajúceho vo veci konkurzu. Rozhodnutie vychádza z toho, že právo namietať zaujatosť sudcu má len účastník konania (§ 15a O. s. p.) a správca podstaty ním nie je.

V rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 90/2001 Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil názor, že správca podstaty nie je účastníkom konkurzného konania. Ich okruh stanovuje § 7 zákona o konkurze a vyrovnaní. Správca je len osobou zúčastnenou na konaní. Postavenie účastníka má, len keď súd rozhoduje o jeho právach a povinnostiach. Som toho názoru, že v takom prípade má správca obdobné postavenie ako iné osoby, ktoré sa zúčastňujú konania a sú účastníkmi len určitého úseku konania ako napr. svedkovia, znalci, osoby, ktoré majú povinnosť podľa § 128 a § 129 O. s. p. Žiadna z nich nemá procesné práva, ktoré by im umožňovali ovplyvňovať priebeh konania, okrem iného tým, že by mohli dosiahnuť výmenu sudcu konajúceho vo veci. Navyše v konkurznom konaní má správca osobitné postavenie. Je súčasťou aparátu, ktorý konkurzné konanie uskutočňuje. Prostredníctvom neho súd vykonáva väčšinu úkonom správy a najmä speňaženia podstaty. Súd (sudca) správcu ustanovuje a usmerňuje a kontroluje jeho činnosť. Bolo by proti zmyslu takéhoto usporiadania vzťahu konkurzného sudcu a správcu podstaty, ak by správca mal možnosť prostredníctvom námietky zaujatosti dosiahnuť vylúčenie sudcu z prejednávania veci (prípadne i proti vôli účastníkov konania). Považujem preto názor, že správca podstaty nie je osobou oprávnenou vzniesť námietku zaujatosti za správny. Dovoľujem si v tejto súvislosti poukázať na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 11/05 z 20. januára 2005, v ktorom v otázke postavenia správcu podstaty ústavný súd zaujal obdobné stanovisko.“

II.

2. 1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2. 2. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 51-24 K 135/95 tvrdiac, že v označenej konkurznej veci rozhoduje o jeho právach konkurzný sudca, u ktorého existujú dôvody zaujatosti vo vzťahu k sťažovateľovi ako konkurznému správcovi.

Keďže konkurzný sudca, poznajúc právny názor najvyššieho súdu v otázke jeho zaujatosti voči osobe sťažovateľa ako správcu konkurznej podstaty v iných konkurznych konaniach, nepostupoval podľa § 15 ods. 1 OSP, vzniesol sťažovateľ proti konkurznému sudcovi námietku zaujatosti, ktorou sa však najvyšší súd odmietol meritórne zaoberať a konanie uznesením sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005 zastavil, čím taktiež zasiahol do označeného základného práva sťažovateľa.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...). Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Z citovaných ustanovení ústavy okrem iného vyplýva, že ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde sa môže fyzická osoba alebo právnická osoba domáhať iba zákonom ustanoveným postupom (čl. 46 ods. 1 ústavy) a v medziach zákonov, ktoré vykonávajú ustanovenia ústavy týkajúce sa základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd už v tejto súvislosti uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam, akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom stanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. (III. ÚS 331/04).

Ústavný súd taktiež vyslovil, že právomoc všeobecného súdu konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru ohľadne relevantných právnych otázok v prejednávaných veciach. Prípadný odklon súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade, by mohol predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bol dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prejednáwanej veci. Nemožno však namietat' proti tomu, aby judikatúra súdov v konkrétnych prípadoch upresňovala a dopĺňala objasňovanie

obsahu a zmyslu zákona vrátane prispôsobovania aplikačnej praxe novým okolnostiam za podmienky, že ich zohľadnenie možno rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na konkrétny prípad.

Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že výrok o zastavení konania vo veci sťažovateľom vznesenej námietky zaujatosti založil najvyšší súd na týchto skutočnostiach: *«Správca konkurznej podstaty (...) svojím podaním konkurznému súdu z 25. 2. 2005 uplatnil námietku zaujatosti voči prejednávajúcemu sudcovi (...) podľa § 14 a nasl. OSP s návrhom, aby bol z prejednávania veci vylúčený.*

Námietku odôvodnil tým, že uvedený sudca zvolal schôdzu konkurzných veriteľov na deň 7. 3. 2005, pričom sám určil aj predmet konania schôdze. V bode 3) uznesenia, ktorým schôdza bola zvolaná (51-24 K 294/96-989) ako bod programu bolo riešenie zodpovednosti za spôsobené škody konaním konateľa a správcu konkurznej podstaty a v bode 4) návrh na zbavenie funkcie správcu konkurznej podstaty.

Tým sudca verejne prístupným a invektívnym spôsobom, bez konkrétnych relevantných dôkazov a skutočností, na základe vyjadrení osobitného správcu konkurznej podstaty Ing. L. K., ktoré sú nepravdivé, obvinil správcu podstaty zo spôsobenia škody, čím zasiahol do jeho práv osobnej povahy. Konanie konkurzného sudcu v uznesení, ktorým zvolal schôdzu konkurzných veriteľov, je pokračovaním negatívneho a kontraproduktívneho postupu voči osobe správcu a má osobný charakter.

Poukázal na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Ndob 370/03 z 26. 8. 2003, Ndob 371/03 z 21. 8. 2003, Ndob 369/03 zo 16. 9. 2003, v ktorých bol predmetný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, vedených na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 51-24 K 360/97, sp. zn. 51-24 K 271/97 a 51-24 K 265/95, ktoré sčasti citoval. Ďalej poukázal na svoje ústavné práva (čl. 46 ods. 1 a čl. 145 ods. 4 Ústavy SR), ďalej na ustanovenie § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, kde cituje povinnosti sudcu v konaní. Konečne sa odvoláva na ustanovenie § 15 ods. 1) OSP, kde pripomína sudcovi, aké má povinnosti sudca, keď sa dozvie o skutočnostiach, ktoré spôsobuje jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vecí.
(...)

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený skúmal predtým, než námietku navrhovateľa prejednal (§ 16 ods. 1 OSP), či sú splnené podmienky k jej prejednaniu.

Predtým ešte nadriadený súd považuje za potrebné uviesť, že o vylúčení konkurzného sudcu JUDr. M. v tejto veci už rozhodoval na základe námietky správcu konkurznej podstaty JUDr. Č., a to v uznesení z 1. augusta 2003 č. k. Ndob 374/03-958. Konanie bolo podľa § 104 ods. 1 OSP zastavené, pretože „ako vyplýva z ustanovenia § 7 ods. 1, 2 ZKV, zákon nepriznáva postavenie účastníka správcovi konkurznej podstaty.“

(...)

Ustanovenie § 14 ods. 1 OSP upravuje vylúčenie sudcu z konania v dôsledku jeho vzťahu k veci, účastníkom alebo ich zástupcom. V ďalších ustanoveniach (§ 15a ods. 1, 2, OSP) zákon dáva právo účastníkom konania vzniesť námietku zaujatosti voči sudcovi a nikomu inému ako účastníkovi.

Správca konkurznej podstaty nie je účastníkom konania v zmysle ustanovení OSP. Jeho postavenie je upravené osobitne v osobitnom zákone (ZKV) a nie je ani účastníkom konkurzného konania. Správca sa len zúčastňuje na konkurzom konaní s postavením, aké mu priznáva ZKV. Jeho vzťah k súdu, či konkurznému sudcovi je vzťahom administratívnoprávny. Ten, kto konkurzné konanie vedie, teda súd v osobe konkurzného sudcu, je nadriadeným a správca konkurznej podstaty podriadeným voči súdu a musí rešpektovať pokyny súdu. Súd musí prejednať konkurz, nemôže sa toho vzdať na rozdiel od správcu konkurznej podstaty, ktorý sa zo zoznamu správcov z vlastnej iniciatívy môže dať vyškrtnúť.

Pokiaľ ide o uvedené, nepresné vyjadrenie súdu ohľadne odvolania správcu, táto nepresnosť spočíva v tom, že konkurzní veritelia nemajú právo podať návrh na odvolanie správcu. Podľa platného znenia ustanovenia § 8 ods. 5 ZKV vzťahujúce sa na postup v predmetnej konkurznej veci, s účinnosťou od 1. 8. 2000 (zavedené novelou, zákonom č. 328/2000 Z. z.) je jeho znenie:

„Z dôležitých dôvodov môže súd na návrh úpadcu alebo správcu alebo aj bez návrhu zbaviť správcu funkcie. Ak súd zbaví správcu jeho funkcie, ustanoví nového správcu. Súd ustanoví nového správcu podľa odseku 1 na základe rozhodnutia schôdze konkurzných veriteľov; funkcia doterajšieho správcu zaniká dňom rozhodnutia schôdze konkurzných veriteľov. Nového správcu súd ustanoví uznesením na schôdzi konkurzných veriteľov.“

Uznesenie súd doručí doterajšiemu správcovi, novému správcovi a zverejní ho na úradnej tabuli súdu. Účinky doteraz vykonaných úkonov zostávajú zachované. Zbavením funkcie nezaniká správcova zodpovednosť podľa odseku 2 za čas výkonu funkcie. Správca, ktorý bol zbavený funkcie, je povinný riadne informovať nového správcu a dať mu k dispozícii všetky doklady“.

Konkurz síce bol vyhlásený pred účinnosťou citovanej novely, ale na úkony urobené po jej účinnosti v tomto smere sa novela použije (§ 70b ods. 2 ZKV).

Nevyhnutné zákonné podmienky pre vznesenie námietky na vylúčenie sudcu z pojednávania zistené neboli (nevzniesla ich osoba k tomu oprávnená). Nadriadený súd ich preto ani prejednať nemohol.

Neboli splnené podmienky pre rozhodovanie o vylúčení sudcu, tento nedostatok nebolo možné odstrániť, preto nadriadený súd konanie zastavil (§ 104 ods. 1 OSP).»

Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/1991 Zb.“) sú účastníkmi konkurzu veritelia, ktorí podali návrh na vyhlásenie konkurzu, veritelia, ktorí prihlásili svoje pohľadávky podľa § 20 (konkurzní veritelia), a dlžník.

Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. účastníkmi konkurzu sa stanú aj veritelia pohľadávok proti podstate (§ 31 ods. 3) a veritelia pohľadávok podľa § 31 ods. 1 písm. a) až c), ak ich nárok nebol uspokojený a uplatnili pohľadávku na súde, ktorý vyhlásil konkurz, žalobou, prihláškou alebo ak sú zahrnutí do zoznamu na účely rozvrhu (§ 29 ods. 1).

Podľa § 66a ods. 3 zákona č. 328/1991 Zb. súd najneskôr spolu s nariadením prieskumného pojednávania poučí účastníkov konkurzného konania o ich práve uplatniť námietku zaujatosti.

Podľa § 66e ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. sa na konkurz primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 70a ods. 3 zákona č. 328/1991 Zb. ustanovenia (...) § 66a, 66b, 66c, 66d, 66e a 66f sa vzťahujú aj na konania začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 12/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov, účinného od 1. februára 1998. Právne účinky úkonov, ktoré nastali skôr, zostávajú zachované.

Podľa § 15a OSP právo uplatniť námietku zaujatosti z dôvodov podľa § 14 ods. 1 voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť, majú účastníci konania.

Primeranosť použitia ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vrátane § 15a OSP na konkurz je limitovaná účelom a cieľom konkurzného konania, charakterom jeho subjektov a procesnej situácie, ktorej riešenie si primeranú aplikáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyžaduje, ako aj štádiom, v ktorom sa konkurzné konanie nachádza.

Správca konkurznej podstaty alebo predbežný správca nie je v konkurznom konaní v pozícii účastníka konania. Je osobitným subjektom konkurzného konania (osobou na konaní zúčastnenou). Do funkcie ho ustanovuje súd, ktorý ho v zákonom stanovených prípadoch môže funkcie aj zbaviť. Súd je oprávnený vykonávať nad činnosťou správcu konkurznej podstaty dohľad (vyžiadať si od správcu správu a vysvetlenie, nahliadať do jeho účtov a vykonávať potrebné zisťovania). Správcovi môže uložiť, aby si vyžiadal na určité otázky názor veriteľského výboru, alebo správcovi môže dať pokyny sám. Základnou úlohou správcu je zistenie a zabezpečenie majetku patriaceho do konkurznej podstaty, správa uvedeného majetku a jeho následné speňaženie. Pri plnení týchto úloh je povinný postupovať s odbornou starostlivosťou a má samostatné postavenie tak voči úpadcovi, ako aj voči veriteľom. Zákonná úprava konkurzného konania mu zveruje realizáciu takých úkonov, ktorých výkon samotným konkurzným súdom neprichádza vzhľadom na ich povahu a rozsah do úvahy.

Z uvedených skutočností vyplýva, že ide o subjekt, prostredníctvom ktorého konkurzný súd zabezpečuje naplnenie cieľov a účelu vyhláseného konkurzu. Jeho procesné

postavenie a vzťah ku konkurznému súdu vylučujú možnosť, aby bol správca konkurznej podstaty nositeľom práv vytvárajúcich vo svojom súhrne obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 až 50 ústavy) priznaného výlučne účastníkovi konania, s výnimkou tých fáz konkurzného konania, v ktorých sa bezprostredne rozhoduje o jeho práve na náhradu výdavkov a na odmenu (teda o majetkových právach civilnej povahy obdobných právam účastníkov konania). Aj v takomto prípade však ide (z hľadiska predmetu a účelu konkurzného konania) o vedľajší procesnoprávny vzťah, čo vylučuje (obdobne ako u znalcov, tlmočníkov či iných subjektov zúčastnených na súdnom konaní odlišných od účastníkov konania vo veci samej), aby správca konkurznej podstaty prostredníctvom námietky zaujatosti dosiahol (prípadne aj proti vôli účastníkov konania) vylúčenie konajúceho sudcu z prejednávania a rozhodovania merita veci. Ochrana práv správcu konkurznej podstaty vo fáze konkurzného konania, v ktorej sa bezprostredne rozhoduje o jeho právach, sa (z hľadiska základného práva na súdnu a inú právnu ochranu) zabezpečuje právom správcu konkurznej podstaty napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa opravným prostriedkom – odvolaním.

Z uvedených dôvodov nemohlo dôjsť označeným postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 51-24 K 135/95 k porušeniu sťažovateľovho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Taktiež dôvody uvedené v napádanom rozhodnutí najvyššieho súdu možno preto považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a relevantné, rešpektujúce požiadavku takej interpretácie a aplikácie zákona, ktorá je súladná s procesným postavením správcu konkurznej podstaty s prihliadnutím na účel a cieľ konkurzného konania, a možno ich vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnych noriem aplikovaných na daný prípad.

Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery najvyššieho súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené

alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom označenými článkami ústavy a dohovoru.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98); inými slovami, ak sťažovateľ namietne také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu očividne nemohlo nastať (primerane II. ÚS 70/99).

Ústavný súd preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. 3. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení a na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndob 20/05 z 21. marca 2005) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2005